

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Στο χωρίο περιγράφονται οι σχέσεις γονέων εφήβων. Συγκεκριμένα διαπιστώνεται ότι:

- Οι έφηβοι δεν αντιδρούν τόσο στις γονεϊκές εντολές, όταν αυτές γίνονται από αγάπη και ενδιαφέρον και όχι ως επίδειξη ισχύος
- οι συγκρούσεις και η νεανική αντιδραστικότητα παράλληλα με τον διάλογο και την αμφισβήτηση ενυπάρχουν στην πορεία ωρίμανσης, καθώς έτσι αποκτώνται δεξιότητες διαπραγμάτευσης για την ενήλικη ζωή
- καθοριστικό ρόλο για την ποιότητα των σχέσεων στην εφηβική ηλικία διαδραματίζει η σταδιακή δόμηση των σχέσεων από την παιδική ηλικία και η σαφής οριοθέτηση του ρόλου καθεμιάς πλευράς.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 10)

Η βασική θέση της συντάκτριας του κείμενου είναι ότι η υπερπροστατευτική γονεϊκότητα αποτελεί μορφή κακοποίησης των παιδιών, γιατί τους στερεί βασικές δεξιότητες επιβίωσης και κυρίως τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους με ανεξαρτησία και ελευθερία.

Η στόχευση του κειμένου είναι να ευαισθητοποιήσει τους γονείς και όλους τους αναγνώστες σε σχέση με την υπερπροστατευτικότητα (όπως δείχνει και ο τίτλος του κειμένου) και να τους οδηγήσει σε αναστοχασμό και προβληματισμό για το μοντέλο διαπαιδαγώγησης που χρησιμοποιούν για τα παιδιά τους.

Οι τρόποι πειθούς σχετίζονται με:

1. την επίκληση στην αυθεντία: α) εκπαιδευτικό ριάλιτι της Λενόρ Σκενάζι, β) άρθρο του Μάικλ Κρίστι και προσωπική του μαρτυρία (4η και 5η§), γ) πορίσματα ειδικών (2η§) και

2. την επίκληση στη λογική με τεκμήρια στατιστικά στοιχεία για τη συχνότητα ψυχολογικών και σωματικών προβλημάτων των υπερπροστατευμένων παιδιών και των αποστάσεων που κατά μέσο όρο μπορούν να διανύσουν μόνα τους.

Σαφώς τα στοιχεία αυτά είναι αδιαμφισβήτητα, γιατί είναι ποικίλα, προέρχονται από πολλές χώρες και αποτελούν κάποια από αυτά προϊόντα επιστημονικής έρευνας και παρατήρησης. Κατά συνέπεια εξυπηρετούν την στόχευση του κειμένου.

Ερώτημα 2^ο(μονάδες 10)

Οι τρεις παράγραφοι συνδέονται νοηματικά, γιατί αποτελούν το περιεχόμενο των απόψεων ενός προσώπου (Καναδός συγγραφέας Μάικλ Κρίστι). Βέβαια η τρίτη και η τέταρτη αποτελούν συμπληρωματικές μιας παρουσίασης των δύο ήμισυ ενός άρθρου, στα οποία φαίνεται η διαφορετική οπτική του συγγραφέα για τη γονεϊκότητα, όταν ήταν έφηβος και όταν ήταν γονιός.

Η νοηματική σχέση της τελευταίας παραγράφου με το υπόλοιπο κείμενο και με τις δύο προηγούμενες είναι σχέση γενικού συμπεράσματος που προκύπτει από όλη την πραγμάτευση του θέματος και ταυτόχρονα αποτελεί και τη θέση της συντάκτριας, η οποία έτσι απαντά στον ερωτηματικό τίτλο του κειμένου.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 15)

α. - Η διαδικασία της ωρίμανσης είναι από τη φύση της συγκρουσιακή (2^η παράγραφος),

- Γιατί η οικογένεια είναι το μεγάλο εργαστήρι (2^η παράγραφος),

- πυροσβεστικό τρόπο στην έκρηξη της εφηβείας (3^η παράγραφος),

- Οι σχέσεις τους χτίζονται αμοιβαία (3^η παράγραφος)

Πρόθεση τη ομιλήτριας με την επιλογή της μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας είναι να αναδείξει το θέμα της ομιλίας της, να τονίσει τον νευραλγικό ρόλο της οικογένειας στην αγωγή των παιδιών, ειδικά στη δύσκολη περίοδο της εφηβείας. Με τη μεταφορική γλώσσα δημιουργείται προβληματισμός στους ακροατές για το θέμα και παράλληλα προωθείται με έμμεσο τρόπο η θέση της ομιλήτριας, προκειμένου να ευαισθητοποιήσει τους αποδέκτες του μηνύματός της και να τους κάνει κοινωνούς/συμμέτοχους των απόψεών της.

β. «Η διαδικασία της ωρίμανσης είναι από τη φύση της συγκρουσιακή» (2^η παράγραφος)

«η οικογένεια δε γίνεται να λειτουργήσει μ' αυτόν τον καταλυτικό και πυροσβεστικό τρόπο ...» (3^η παράγραφος)

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Σημασία παραλληλισμού προσώπων με πορτραίτα: τα πορτραίτα που κρέμονται ακίνητα και ανέκφραστα στον τοίχο συμβολίζουν τις τυπικές (περιγραφή → μαλλιά σε κότσο / παλαιομοδίτικα φουστάνια / πρόσωπα χλωμά και μάτια μαύρα) απρόσωπες και ψυχρές σχέσεις των μελών της οικογένειας μεταξύ τους και την συναισθηματική απομόνωση από τους άλλους, γιατί δεν έχουν εκφραστικότητα ούτε ζωντάνια και ζεστασιά «ζούμε γαντζωμένοι από καρφιά». Όλα είναι σύμφωνα με τους κανόνες ενός παρωχημένου καθωσπρεπισμού (εικόνα → σακάκια που μυρίζουν πράσινο σαπούνι). Η ισοπεδωτική συναισθηματική απουσία διακρίνεται ακόμα στην περίπτωση που κάποιος παρεκκλίνει από τον κανόνα και ερωτευτεί. Τότε το πορτραίτο «σπάει» και η φωτογραφία του προσώπου αλλάζει χρώμα ματιών και ζωντανεύει «μόνο τα μάτια τουχρώμα». Όμως ο κανόνας της συναισθηματικής αποστασιοποίησης και η αυστηρότητα της οικογένειας επιδρά καταλυτικά και επαναφέρει το παράτυπο άτομο στην κανονικότητα «ύστερα από λίγο κάποιοςστην αρχική του θέση».

Ο μαθητής / -τρια, ανάλογα με τα προσωπικά του βιώματα και τον χαρακτήρα του, μπορεί να τοποθετηθεί κριτικά σε αυτό το δυσλειτουργικό μοντέλο οικογένειας και λογικά να μην θέλει να ανήκει ποτέ σ' αυτήν.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Το ζητούμενο κειμενικό είδος είναι προσχεδιασμένος προφορικός λόγος. Επομένως, για να είναι αποτελεσματικό επικοινωνιακά το κείμενο, πρέπει να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Προσφώνηση (Αγαπητοί παρευρισκόμενοι)
- Αποφώνηση (ευχαριστώ για την προσοχή σας)
- Εναλλαγή ρηματικών προσώπων (α, β, γ)
- Ενδιάμεση απεύθυνση στο ακροατήριο

- Κατάλληλο ύφος ώστε να υπάρξει ευαισθητοποίηση των ακροατών (μεταφορικές εκφράσεις, χρήση προστακτικής ή προτροπικής υποτακτικής, ρητορικές ερωτήσεις λελογισμένες).
- Προσοχή στη δημιουργική αξιοποίηση των κειμένων αναφοράς.
- Προσοχή στην τεκμηρίωση των προτάσεων (χρήση ολοκληρωμένων επιχειρημάτων) και στην αποφυγή καταγραφής λίστας ιδεών.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- **Ενδεδειγμένοι τρόποι συμπεριφοράς των γονέων** (δύο ή τρεις θεωρούνται επαρκείς):
 - Αποφυγή υπερπροστατευτικότητας, γιατί αυτό «πνίγει» το παιδί αλλά ούτε και υπερβολικής χαλαρότητας, γιατί εκλαμβάνεται ως έλλειψη ορίων και αδιαφορία
 - Ψυχραιμία και ηρεμία στις αντιδράσεις, εφόσον το άγχος και ο εκνευρισμός μεταδίδονται και έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα
 - Συναισθηματική στήριξη των εφήβων, ελευθερία στη λήψη αποφάσεων που αφορούν επαγγελματικές και μορφωτικές επιλογές με τεκμηρίωση των υπέρ και κατά
 - Διακριτική παρουσία και έλεγχος ώστε από νωρίς να διαπιστωθούν τυχόν παρεκκλίσεις σε παραβατικές συμπεριφορές, εθισμούς ή επικίνδυνες επιλογές σε παρέες και στο διαδίκτυο.
 - Αποφυγή ακραίων απαιτήσεων και τιμωριών
 - Ενεργός συμμετοχή των εφήβων στη λήψη αποφάσεων που αφορούν την οικογένεια ή τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζει.
- **Προϋποθέσεις για να ανταποκριθούν οι γονείς σ' αυτόν τον ρόλο** (τρεις είναι αρκετοί, για να θεωρηθεί η απάντηση πλήρης):
 - Επίγνωση της γονεϊκής ευθύνης / συνυπευθυνότητα στην ανατροφή των παιδιών / ωριμότητα στη λήψη απόφασης για τη δημιουργία οικογένειας
 - Αναζήτηση ενημέρωσης από κρατικούς φορείς ή από ψυχολόγους για τα στάδια της εφηβείας και τις ιδιαιτερότητες των εφήβων / υπέρβαση προκαταλήψεων και στερεοτύπων
 - Ενεργή ακρόαση των παιδιών και γόνιμος διάλογος με υπομονή και ισοτιμία
 - Εξασφάλιση χρόνου και κοινές δραστηριότητες για τη σύσφιξη των σχέσεων και τη δημιουργία ισχυρών συναισθηματικών δεσμών